

به نام خدا

شیوه‌های برتر در نگهداشت و قابلیت اطمینان

ویرایش سوم

نویسنده:

رامش گولاتی

مترجمان:

میثم زمانیان یزدی

سعید رمضانی

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

تهران ۱۴۰۴

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

شیوه های برتر در نگهداشت و قابلیت اطمینان

مرجع آزمون CMRP گواهینامه انجمن متخصصان نگهداشت و قابلیت اطمینان (SMRP)^۱

Exam CMRP^۲

نویسنده: رامش گولانی

مترجمان: میثم زمانیان یزدی / سعید رضانی

داور و ویراستار علمی: حمیدرضا قربانزاده کریمی

ویراستار ادبی و صفحه آرا: محبوبه آقا حسینی

طراح جلد:

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۴

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۷۴-۱۱۴-۲

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

«کلیه حقوق محفوظ و مخصوص شرکت چاپ و نشر بازرگانی می باشد»

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، نبش کوچه همدان، شماره ۱۲۰۴

توزیع و پخش: ۶۶۹۳۹۳۲۹ - ۰۲۱ / فروشگاه مرکزی: ۶۶۴۲۵۱۱۸ - ۰۲۱

واحد نشر مکتوب: ۶۶۴۳۹۲۰۶ - ۰۲۱

واحد نشر الکترونیک: ۶۶۴۳۹۲۰۲ - ۰۲۱

فروشگاه های اینترنتی WWW.TAKBAB.COM / WWW.CPPC.IR / WWW.1CPPC.COM

1. SMRP: Society for Maintenance & Reliability Professionals انجمن متخصصان نگهداشت و قابلیت اطمینان

2. CMRP: Certified Maintenance & Reliability Professional گواهینامه تخصصی نگهداشت و قابلیت اطمینان

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار ویرایش سوم
۱۱	مقدمه ای بر ویرایش نخست، ۲۰۰۹
۱۳	سپاس‌گزاری
۱۵	فصل ۱: معرفی شیوه‌های برتر
۱۵	مقدمه: شیوه برتر چیست؟
۱۷	شیوه‌های برتر باید چه کاری در زمینه نگهداشت و قابلیت اطمینان انجام دهند؟
۱۸	دلایلی برای پیاده‌سازی نشدن شیوه‌های برتر
۱۹	مثال‌هایی از بهینه‌کاوی‌ها در نگهداشت و قابلیت اطمینان
۲۲	آزمون پایه دانش نگهداشت و قابلیت اطمینان
۳۳	خلاصه
۳۴	پرسش‌های خودآزمایی
۳۴	منابع و مطالعات پیشنهادی
۳۵	فصل ۲: فرهنگ و رهبری
۳۶	واژگان و تعاریف کلیدی
۳۷	رهبری و فرهنگ سازمانی: سبک‌ها و چارچوب‌های رهبری
۳۹	دیگر سبک‌های رهبری
۴۱	فرهنگ سازمانی
۴۶	چارچوب استراتژیک: چشم‌انداز، مأموریت و اهداف
۴۷	چشم‌انداز
۴۹	بیانیه‌های مأموریت
۵۲	استراتژی شرکتی
۵۳	مدیریت تغییر و پیاده‌سازی تغییر

۵۵	نقش نماینده تغییر
۵۵	فرهنگ قابلیت اطمینان
۵۶	فرهنگ قابلیت اطمینان - ایجاد و پایداری سازی
۵۸	سنجش‌های عملکرد
۶۰	خلاصه
۶۱	پرسش‌های خودآزمایی
۶۲	منابع و مطالعات پیشنهادی
۶۳	فصل ۳: شناخت نگهداشت
۶۳	نگهداشت چیست و چرا مهم است؟
۶۷	رویکردهای نگهداشت
۶۸	چرا وجود یک برنامه نگهداشت سازمان یافته لازم است؟
۷۳	طبقه بندی نگهداشت
۷۵	سایر روش‌های نگهداشت
۷۵	نگهداشت اپراتوری (OBM)
۷۸	سامانه مدیریت نگهداشت مکانیزه: CMMS
۸۲	ماژول مدیریت دستور کار (WO)
۸۳	ماژول PM و CBM/PdM
۸۳	ماژول زمان بندی
۸۴	بهره وری و طراحی مبتنی بر کاربر
۸۵	تحلیل اطلاعات و گزارش دهی
۸۶	فناوری موبایل
۸۶	هزینه سامانه
۸۷	موانع استفاده از CMMS
۸۷	انتخاب CMMS مناسب
۸۸	چرا بسیاری از پروژه‌های CMMS شکست می‌خورند؟
۹۰	کیفیت نگهداشت
۹۰	کیفیت کار نگهداشت
۹۱	ارزیابی و بهبود نگهداشت
۹۲	بهینه سازی فعالیت‌های نگهداشت
۹۲	آینده نگهداشت: نگهداشت به کدام سمت می‌رود؟
۹۳	خلاصه
۹۴	پرسش‌های خودآزمایی
۹۴	منابع و مطالعات پیشنهادی
۹۵	فصل ۴: مدیریت کار - برنامه‌ریزی و زمان بندی
۱۰۰	گردش کار و نقش‌ها
۱۰۳	طبقه بندی و اولویت بندی کار
۱۰۶	تحلیل اهمیت دارایی
۱۰۹	اولویت کار
۱۱۲	فرآیند برنامه‌ریزی

۱۱۲	اصول برنامه‌ریزی
۱۱۷	فرآیند زمان بندی
۱۲۰	بازگردانی‌ها و توقف‌های کلی
۱۲۳	سنجه‌های عملکرد
۱۲۴	خلاصه
۱۲۵	پرسش‌های خودآزمایی
۱۲۵	منابع و مطالعات پیشنهادی
۱۲۷	فصل ۵: مدیریت مواد، قطعات و موجودی
۱۳۱	انواع موجودی
۱۳۱	طبقه بندی موجودی
۱۳۳	تحلیل ABC (لایه بندی موجودی)
۱۳۸	دریافت، تحویل و بازگشت قطعات
۱۳۸	نقشه جانمایی فیزیکی و تجهیزات انبارش
۱۴۰	انبارش قطعات / مصالح و سیستم برگشت آن‌ها
۱۴۳	ابزار و تکنیک‌های بهینه‌سازی
۱۴۴	مدیریت "طول عمر انبارداری" و نگهداشت پیشگیرانه برای کالاهای انبار شده
۱۴۴	صحت موجودی و شمارش دوره ای
۱۴۵	فرآیند آماده‌سازی قطعات
۱۴۶	هزینه‌های کل موجودی
۱۴۶	تعداد سفارش اقتصادی (EOQ)
۱۵۰	فناوری‌های جدید و شیوه‌های دیگر
۱۵۵	سنجه‌های عملکرد
۱۵۶	خلاصه
۱۵۷	پرسش‌های خودآزمایی
۱۵۸	منابع و مطالعات پیشنهادی
۱۵۹	فصل ۶: اندازه‌گیری و طراحی برای قابلیت اطمینان و قابلیت نگهداشت
۱۶۰	چیستی و چرایی قابلیت اطمینان
۱۶۱	چرا قابلیت اطمینان مهم است؟
۱۶۲	قابلیت اطمینان در مقایسه با کنترل کیفیت
۱۶۴	تعریف و اندازه‌گیری قابلیت اطمینان و اصطلاحات دیگر
۱۶۵	قابلیت اطمینان، قابلیت نگهداشت و قابلیت دسترسی
۱۶۸	منحنی وانی شکل و توزیع قابلیت اطمینان
۱۷۰	توزیع و تحلیل وایبل
۱۷۲	توزیع شکست قابلیت اطمینان
۱۷۵	نمودار بلوکی قابلیت اطمینان (RBD)
۱۷۶	افزودگی فعال یا سیستم موازی
۱۷۸	مدل‌های قابلیت اطمینان m از n
۱۸۲	طراحی و ساخت برای نگهداشت و قابلیت اطمینان
۱۸۴	الزامات و مشخصات قابلیت اطمینان

۱۸۷	.....	رویکرد قابلیت اطمینان در طراحی
۱۸۸	.....	چک لیست بازبینی طراحی
۱۹۰	.....	خلاصه
۱۹۱	.....	پرسش‌های خودآزمایی
۱۹۲	.....	منابع و مطالعات پیشنهادی
۱۹۳	.....	فصل ۷: قابلیت اطمینان اپراتوری
۱۹۷	.....	نقش واحد عملیات
۱۹۸	.....	نگهداشت بهره‌ور فراگیر (TPM)
۲۰۰	.....	اهداف و مزایای TPM
۲۰۴	.....	پیاده‌سازی TPM
۲۰۵	.....	سازماندهی محیط کار: ۵S
۲۰۹	.....	اثربخشی کلی تجهیز (OEE)
۲۱۱	.....	محاسبه OEE
۲۱۴	.....	معیارهای اندازه‌گیری عملکرد
۲۱۵	.....	خلاصه
۲۱۷	.....	پرسش‌های خودآزمایی
۲۱۷	.....	منابع و مطالعات پیشنهادی
۲۱۹	.....	فصل ۸: بهینه‌سازی نگهداشت
۲۲۳	.....	شناخت شکست‌ها و استراتژی‌های نگهداشت
۲۲۴	.....	استراتژی نگهداشت - RCM
۲۲۵	.....	تاریخچه و توسعه RCM
۲۲۶	.....	اصول RCM
۲۲۷	.....	اجزای RCM
۲۲۸	.....	فرآیند تحلیل RCM
۲۴۲	.....	دیگر فرآیندهای RCM
۲۴۲	.....	مزایای RCM
۲۴۳	.....	اثر RCM بر چرخه عمر تأسیسات
۲۴۳	.....	استراتژی نگهداشت - CBM
۲۴۴	.....	پایش وضعیت و گردآوری داده‌ها
۲۷۶	.....	چرا باید برنامه CBM داشته باشیم؟
۲۷۷	.....	سایر استراتژی‌های نگهداشت
۲۸۰	.....	کارکرد تا شکست (RTF)
۲۸۰	.....	نکات نهایی در مورد بهینه‌سازی نگهداشت
۲۸۱	.....	خلاصه
۲۸۲	.....	پرسش‌های خودآزمایی
۲۸۳	.....	منابع و مطالعات پیشنهادی
۲۸۵	.....	فصل ۹: مدیریت عملکرد
۲۸۷	.....	مزایای اندازه‌گیری عملکرد

۲۸۹	شناسایی معیارهای اندازه گیری عملکرد
۲۹۰	فرآیند توسعه معیارهای سنجش
۲۹۳	شاخص های پیش نگر و پس نگر
۲۹۴	کارت امتیازی متوازن
۲۹۸	جمع آوری داده و کیفیت داده
۲۹۹	بهینه کاوی و معیارهای مرجع
۳۰۷	خلاصه
۳۰۸	پرسش های خودآزمایی
۳۰۹	منابع و مطالعات پیشنهادی

فصل ۱۰: مدیریت نیروی کار

۳۱۱	چرخه عمر نیروی کار
۳۱۵	شناخت شکاف بین نسلی
۳۱۷	مهارت های ارتباطی
۳۲۳	اهمیت گوش دادن
۳۲۵	جلسات تیمی مؤثر و مدیریت زمان
۳۲۷	مدیریت زمان چیست ؟
۳۲۹	توسعه انسانی
۳۳۱	تحلیل وظایف شغلی (JTA)
۳۴۰	مدیریت منابع و ساختار سازمانی
۳۴۷	خلاصه
۳۴۹	پرسش های خودآزمایی
۳۵۰	منابع و مطالعات پیشنهادی

فصل ۱۱: ابزارهای حل مسأله و بهبود نگهداشت

۳۵۱	ابزارهای حل مسأله
۳۵۷	طوفان فکری
۳۵۸	استدلال استنتاجی و استقرایی
۳۶۲	تحلیل حالت و اثرات شکست (FMEA)
۳۶۳	تحلیل درخت خطا
۳۷۴	تحلیل علت ریشه ای (RCA)
۳۷۸	ابزارهای شش سیگما و نگهداشت کیفیت
۳۸۴	تحلیل مونت کارلو
۳۹۰	کنترل فرآیند آماری
۳۹۰	تحلیل واریانس
۳۹۲	ابزارهای ناب
۳۹۴	نمودار جریان (فلوچارت)
۳۹۹	تحلیل اتلاف ها
۴۰۲	چک لیست ها
۴۰۳	چرخه PDCA دمیگ
۴۰۳	خلاصه
۴۰۹	پرسش های خودآزمایی
۴۱۰	

۴۱۱	منابع و مطالعات پیشنهادی
۴۱۳	فصل ۱۲: استانداردها، استانداردسازی و دریافت گواهینامه
۴۱۷	مخفف‌های کلیدی
۴۱۹	کدها، استانداردها و استانداردسازی
۴۲۱	چرا استانداردها ضروری هستند؟
۴۵۰	پیاده‌سازی سایر استانداردهای مدیریت دارایی
۴۵۲	مزایای استانداردها
۴۵۴	خلاصه
۴۵۵	پرسش‌های خودآزمایی
۴۵۶	منابع و مطالعات پیشنهادی
۴۵۷	فصل ۱۳: روندها و شیوه‌های کنونی
۴۶۰	پایداری، مدیریت انرژی و ابتکار سبز
۴۶۵	شیوه قدم زدن [در کارگاه/کارخانه] برای مشاهده مصرف انرژی
۴۶۷	استراتژی‌های کاهش مصرف انرژی و بهبود فرآیند
۴۷۰	مدیریت ایمنی
۴۷۲	ایجاد فرهنگ ایمنی و فرهنگی که مراقب است
۴۷۳	توسعه/پرورش فرهنگ ایمنی
۴۷۵	خطرات قوس الکتریکی
۴۸۲	مدیریت ریسک و پروژه
۴۸۷	کنترل خوردگی
۴۸۹	مهندسی سیستم‌ها و مدیریت پیکربندی
۴۹۰	مهندسی سیستم‌ها
۴۹۶	استرس، رفاه و بهره‌وری
۴۹۷	خلاصه
۴۹۹	پرسش‌های خودآزمایی
۵۰۰	منابع و مطالعات پیشنهادی
۵۰۱	پیوست‌ها
۵۰۱	پیوست الف: آزمون پایه دانش نگهداشت و قابلیت اطمینان - پاسخ‌ها و تشریح آن‌ها
۵۱۲	پیوست ب: بدنه دانش (BoK) سازمان SMRP/CMRP برای نگهداشت و قابلیت اطمینان
۵۱۴	پیوست پ: عناصر آبتایم و مدیریت چرخه عمر